

СЕКЦІЯ 1
ІННОВАЦІЇ В УМОВАХ ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ЕКЗОГЕННИХ ВИКЛИКІВ ТА
ЗАВДАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ
КООРДИНАТ

UDC 330

Komelina Olha, Doctor of Economic Science, Professor
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic» (Poltava, Ukraine)

TRANSFORMATION PROCESSES IN ORGANIZATION MANAGEMENT
IN CONDITIONS OF EXTREME EXOGENIC CHALLENGES:
THEORY AND METHODOLOGY

The study of theoretical and methodological approaches in the works of foreign and Ukrainian scientists regarding management in conditions of extreme exogenous challenges, as well as the study of the various organizations reaction to extreme risks and challenges, makes it possible to formulate several fundamentally important conclusions regarding theoretical approaches in the study of transformational processes in managing an organization under such conditions.

Firstly, in the scientific literature on management, the problems of management in extreme conditions are little studied or focused on the study of extreme events, primarily related to natural disasters, man-made accidents, emergency situations. In different fields of science, extreme conditions are defined in different ways, but practice proves that such conditions lose the character of episodic occurrence due to various circumstances, including the scale of global changes, which inevitably affect the results of both social development and organizations. Another powerful destabilizing factor is the change in geopolitical forces at the global level. The above makes it possible to state that the nature and causes of extreme conditions are quite differentiated, which inevitably causes the transformation of traditional (classical) forms of management at the organizational level.

Secondly, extreme crises are often considered as unique and unpredictable events that go beyond the normal experience of the respective system, and the response of organizations to such events is also unpredictable and requires serious study. The difficulty is that the organization, as a rule, has no (or almost no) own experience in responding to such events. There are almost no opportunities to study reactions of other organizations. In contrast to predictable risks in the development of the organization, management in extreme conditions is a complex structured problem, and its prevention, elimination and overcoming of consequences is either almost impossible or complicated due to objective circumstances.

In the conditions of extreme exogenous challenges, anti-crisis managers (or anti-crisis organizations) usually do not have clear solutions for solving problems, because for the first time they encounter situations associated with uncertainty, unreliable or incomplete data, the existence of alternative ways of solving them and at the same time, the lack of forecasting of their effectiveness. Sometimes it is useful to structure the problem (i.e. the selection of sub-problems) for decision-making, but in any case it is more about finding new, creative, but non-standard solutions to minimize risks.

Thirdly, the use of an interdisciplinary approach is important in the study of extreme challenges and their management, the practical implementation of which requires involvement of experts in related fields and industries (for example, scientists from various scientific fields, experts in economics, law, psychology, sociology, etc., managers of various levels, stakeholders), etc., which can significantly expand the understanding of the content and specifics of the risks manifestation, complement the traditional risk analysis and expand the toolkit for making optimal decisions that meet the existing conditions.

Fourth, extreme conditions become a new trend in the development of modern organizations (for example, geopolitical changes, social transformation processes, access to resources, innovative technologies, the establishment of new universal international values, the introduction of international

quality standards in the management of organizations, etc.). They require a systemic response at different levels of management (organizational, territorial communities, regional, state, global).

Fifth, the key characteristics of the research on the organizations response to extreme exogenous challenges are the level of physical and psychological safety of people, the level of organizational trust, idiosyncratic traits of managers (stress resistance, the ability to make decisions and manage risks, the ability to receive information and ways of perceiving it, crisis leadership style, the ability to ensure optimal communication).

We single out the following as key factors in the formation of a person's psychological security: the scale of personal losses, the destruction of plans and ideas; level of psycho-emotional state; the level of residents' self-organization, territorial communities and their leaders (formal and informal). The level of organizational trust in the organization in conditions of extreme exogenous challenges is considered by us as the result of simultaneous measurement of the staff cognitive characteristics, the organization as a whole and selected focus groups (reliability and competence of the team, the leader, which provide a rational basis for trust, stable interaction and cooperation) and emotional characteristics (emotional connections, expectations, interpersonal care, care of leaders, their integrity, strength or quality of relationships, sympathy, gratitude, respect, etc.). At the same time, it is important to highlight other factors of influence in the psychological safety formation, in particular the influence of third parties, opportunities to ensure one's own psychological safety in a different way, certain situations.

Understanding such trends strengthens the role and importance of managing organizations in conditions of extreme exogenous challenges, increases interest in conducting relevant research in this area with clarification of the research subject, study methodology, specification of goals and objectives. Moreover, management becomes important not only during extreme events, but also during the adaptation (post-crisis) period.

Therefore, the study of the sources, causes, scales and specifics of the extreme exogenous challenges manifestation in the development of organizations and their consequences, as well as the generalization of the management practical experience in such conditions makes it possible to develop theoretical concepts, methodological provisions, technologies, systems, policies and procedures for supporting the needs of various level managers, who make decisions with the aim of promoting rapid response and recovery of the organization's activities, strengthening its stability. Such studies become the basis for the introduction of a systemic approach to the study of extreme exogenous challenges and their impact on the organizations development, can be used to develop a strategy to ensure their safety, minimize the impact of extreme conditions, are a valuable basis for creating an effective risk management system and forming an adequate toolkit for adopting managerial solutions.

References

1. J. Bundy, MD Pfarrer, CE Short, WT Coombs, W. Timothy Coombs. (2017). Crises and crisis management: Integration, interpretation, and research development. *Journal of management*. 43 (6). 1661-1692. URI : <https://doi.org/10.1177/0149206316680030>
2. Christine M. Pearson (2018). *Why Crisis Management Must Go Global, and How to Begin*. By. Routledge Companion to Risk, Crisis and Emergency. <https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9781315458175-34/crisis-management-must-go-global-begin-christine-pearso>
3. Komelina O. Extreme exogenic challenges and challenges of sustainable development of Ukraine in the european coordinate system. Сучасні інноваційно-інвестиційні механізми розвитку національної економіки в умовах євроінтеграції: матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 03 листопада 2022 р. – Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2022. – 176 с. – С.16-19.
4. Gephart, Jr., R.P., Miller, C.C., & Svedberg Helgesson, K. (Eds.). (2018). *The Routledge Companion to Risk, Crisis and Emergency Management* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315458175>

5. White, C. & Turoff, M. (2010). Factors that Influence Crisis Managers and their Decision-Making Ability during Extreme Events. *International Journal of Information Systems for Crisis Response and Management (IJISCRAM)*, 2(3), 25-35. <http://doi.org/10.4018/jiscrm.2010070102>

УДК 504.4.062.2

Крамаренко І.С., д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
(м. Миколаїв, Україна)

УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ ПІВДЕННОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

У перші місяці повномасштабного вторгнення РФ на територію України значна частина Південного регіону зазнала окупації. Намагаючись швидкими темпами захопити все більше південних територій країна-агресор отримала значний український супротив. Отримуючи поразку і неможливість просунути далі по півдню України, країна-агресор починає психологічний натиск на населення шляхом знищення та пошкодження цивільної інфраструктури. Серед основних інструментів натиску стали водні та енергетичні ресурси.

Водопостачання є центральною ланкою економічного та соціального розвитку: має життєво важливе значення для підтримки здоров'я, вирощування продуктів харчування, виробництва енергії, раціонального природокористування, економічного розвитку та створення нових робочих місць [1]. Само тому, країна агресор почала використовувати водні ресурси як інструмент війни намагаючись тим самим зламати супротив українського народу.

Так, з середини квітня другий за кількістю населення обласний пункт півдня України місто Миколаїв живе без централізованої подачі питної води, а технічна вода з кранів придатна лише для туалету. Причина – перебитий росіянами водопровід, який тягнеться на понад 70 км з Дніпра, саме по ньому Миколаїв понад 40 років отримував питну воду [2]. Після того, як водопостачання зникло, водоканал, бізнес і волонтери почали доставляти воду машинами до житлових районів. Лікарні й деякі інші комунальні установи ще раніше було під'єднано до власних свердловин. Проте багато мешканців певний час змушені були збирати дощову воду або набирати її для технічних потреб прямо з річки.

Більше двох місяців місцеві мешканці використовували підвозу воду, розпочалося свердління свердловин, намагаючись тим самим замінити централізоване водопостачання. Миколаївці почали вчитися ефективно використовувати наявні водні ресурси. Щоб відновити технічне водопостачання, трубопроводи підвели до річки Південний Буг. Але система очищення, яка годилась для Дніпра, очистити воду з Бугу повноцінно не може.

Отже, крім дефіциту водних ресурсів важливими чинниками є і їх якість та безпечність, що є основою питного водопостачання, яке в умовах військового стану стає особливо важливим, так як може бути використане як зброя. Саме тому органи місцевого самоврядування, балансоутримувачі та власники повинні відповідально відноситися до утримання об'єктів питного водопостачання, до безпечності та якості питної води, що споживається населенням [1].

В умовах війни Держводагентством вжито заходи в частині оптимізації здійснення моніторингу вод, зокрема перенаправлено виконання хімічних пріоритетних та басейнових специфічних показників з лабораторій моніторингу вод Східного та Південного регіонів до лабораторії моніторингу вод Західного регіону [3].

Деокупація Херсонської області та м. Херсону принесла нові можливості для відновлення води до м.Миколаєва, а також серйозні безпекові загрози для цього регіону. 6 червня 2023 року росія здійснила один з наймасштабніших екологічних і гуманітарних злочинів у новітній історії. Підрив Каховської ГЕС матиме безпрецедентні наслідки не тільки безпосередньо для півдня України, хоча ситуація там дійсно найважча, але й, так чи інакше,